

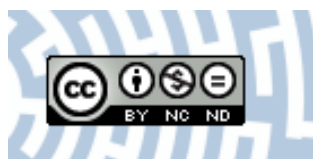

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Pierwsze spotkanie Proweniencyjnej Grupy Roboczej (Wrocław, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 7 czerwca 2017 r.)

Author: Maria Kycler, Dorota Sidorowicz-Mulak

Citation style: Kycler Maria, Sidorowicz-Mulak Dorota. (2017). Pierwsze spotkanie Proweniencyjnej Grupy Roboczej (Wrocław, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 7 czerwca 2017 r.). „Przegląd Biblioteczny” (2017, z. 3, s. 358-361)

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

turotwórczą i edukacyjną funkcję rodzimej placówki w prezentacji *Drugie oblicze biblioteki – inicjatywy edukacyjno-kulturalne w Bibliotece Uniwersytetu Łódzkiego*.

Konferencję zakończyła dyskusja, podsumowująca przedstawioną problematykę.

Justyna Jerzyk-Wojtecka
Oddział Informacji Naukowej
i Prac Naukowo-Dydaktycznych
Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego

Tekst wpłynął do Redakcji 7 lipca 2017 r.

PIERWSZE SPOTKANIE PROWENIENCYJNEJ GRUPY ROBOCZEJ

(Wrocław, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 7 czerwca 2017 r.)

Międzynarodowa konferencja naukowa „Książka dawna i jej właściciele – stan badań, opracowanie, perspektywy”, którą w dniach 29 września – 1 października 2016 r. zorganizował Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Wrocławiu we współpracy z Grupą Polskich Bibliotek Naukowych Gromadzących Stare Druki i Konsorcjum Europejskich Bibliotek Naukowych CERL, miała szczególnie duże znaczenie dla środowiska polskich bibliotekarzy i badaczy starych druków.

W trakcie obrad wygłoszono kilkadziesiąt referatów, w których prelegenci z dwunastu zagranicznych oraz dwudziestu siedmiu krajowych bibliotek i instytucji zaprezentowali proveniencje najcenniejszych i najważniejszych kolekcji inkunabułów oraz księgozbiorów historycznych w bibliotekach naukowych, publicznych i kościelnych. Wystąpienia przedstawicieli CERL umożliwiły zapoznanie się z bazą proveniencyjną CERL, francuską bazą proveniencyjną Bibale, projektem 15cBooktrade oraz bazą inkunabułów MEI (Material Evidence in Incunabula). Ożywiona dyskusja podczas panelu moderowanego przez Mariannę Czapnik z Gabinetu Starych Druków Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie potwierdziła potrzebę powstania ogólnopolskiej bazy proveniencyjnej. Efektem dysputy było powołanie grupy roboczej, która przygotowuje założenia dla bazy właścicieli – narzędzia mającego scalać informacje o posiadaczach starych druków i rękopisów z rozproszonych katalogów lokalnych bibliotek, w których odnotowano przynależność dokumentów (rękopisów, druków) do określonych posiadaczy¹.

¹ Szczegółowe omówienie przebiegu konferencji m.in. w sprawozdaniach: M. Kycler, B. Warząchowska: „Książka dawna i jej właściciele – stan badań, opracowanie, perspektywy”. *Konferencja naukowa (Wrocław, 29 września – 1 października 2016 r.)*. „Przegląd Biblioteczny” 2017, z. 1, s. 85-92; M. Osuch: *Konferencja naukowa „Książka dawna i jej właściciele – stan badań, opracowanie, perspektywy”, Wrocław, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, – 29 IX – 1 X 2016 r.* „Z Badań nad Książką i Księgozbiorami Historycznymi” t. 10, 2016,

Proweniencyjna Grupa Robocza została utworzona przy Zakładzie Narodowym im. Ossolińskich, a na jej czele stanęły Agnieszka Franczyk-Cegła i Dorota Sidorowicz-Mulak. W pracach grupy uczestniczą zarówno specjaliści od starych druków, jak również osoby zajmujące się opracowaniem rękopisów i książek wydanych w XIX i XX w. Działalność Proweniencyjnej Grupy Roboczej od marca 2017 r. dokumentuje uruchomiona w witrynie WWW biblioteki Ossolineum specjalna podstrona: <https://ossolineum.pl/index.php/proweniencyjna-grupa-robocza/>.

W nawiązaniu do ustaleń podjętych podczas obrad został zamieszczony szczegółowy program konferencji „Książka dawna i jej właściciele” oraz prezentacje poszczególnych wystąpień. Zawarte w nich wiadomości i fotografie znaków własnościowych mają stanowić, w zamierzeniu wydawców strony, pomoc dla badaczy zainteresowanych księgozbiorami historycznymi i ich proveniencjami.

Pierwsze spotkanie Proweniencyjnej Grupy Roboczej (PGR), któremu przewodniczyły D. Sidorowicz-Mulak i A. Franczyk-Cegła, odbyło się 7 czerwca 2017 r. w Sali Konferencyjnej ZNiO. Wzięło w nim udział dwadzieścia siedem osób reprezentujących następujące instytucje: Bibliotekę Narodową, Jagiellońską, biblioteki uniwersyteckie w Katowicach, w Poznaniu, w Warszawie, we Wrocławiu, Bibliotekę Gdańską PAN, Bibliotekę PAU i PAN w Krakowie, Książnicę Pomorską, Bibliotekę Śląską, WiM-BP w Opolu, Instytut Historii Nauki PAN, Instytut Historii UAM w Poznaniu oraz Ossolineum. W spotkaniu uczestniczyła także stypendystka programu Gaude Polonia Olga Tkaczuk, kierownik Działu Rękopisów i Starych Druków Muzeum Narodowego im. A. Szeptyckiego we Lwowie.

Dorota Sidorowicz-Mulak przekazała informacje o dotychczasowych działaniach, będących pokłosiem konferencji „Książka dawna i jej właściciele”. Skupiały się one wokół zdobycia funduszy i przygotowania do druku tomu pokonferencyjnego oraz uruchomienia strony internetowej Proweniencyjnej Grupy Roboczej. Wyraziła wdzięczność wobec Fundacji Lanckorońskich za przyznanie dofinansowania dla planowanej przez Ossolineum publikacji pokonferencyjnej, dzięki któremu książka z dopracowanymi referatami trafi do rąk naukowców i badaczy w 2017 r.

Prowadząca posiedzenie naszkicowała również możliwości ubiegania się przez ZNiO o grant międzynarodowy, którego środki mogłyby posłużyć do opracowania ogólnopolskiej bazy proveniencyjnej. Projekt byłby realizowany z funduszy europejskich w ramach współpracy międzynarodowej.

Istotnym punktem spotkania było omówienie sposobu katalogowania inkunabułów w bazie MEI, która zawiera opisy proveniencyjne poszczególnych egzemplarzy inkunabułów z bibliotek różnych państw. Na podobnych zasadach mogłaby bowiem działać narodowa baza proveniencyjna gromadząca informacje o proveniencjach starych druków przechowywanych w bibliotekach polskich. A. Franczyk-Cegła na podstawie doświadczeń ZNiO przedstawiła zebranych zasady dodawania i edycji rekordu w MEI: od logowania do tworzenia nowego rekordu proveniencyjnego. Prelegentka opisała sposoby przeszukiwania bazy poprzez nazwiska byłych i obecnych właścicieli prywatnych i instytucjonalnych, datę naniesienia proveniencji (stulecie),

s. 417-421; D. Sidorowicz-Mulak, *Sprawozdanie z międzynarodowej konferencji „Książka dawna i jej właściciele – Early printed books and their owners”*. „Czasopismo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich” 2017, t. 28 [w druku]; W. Karlak: „Książka dawna i jej właściciele – stan badań, opracowanie, perspektywy”. *Konferencja naukowa (Wrocław, 29 września – 1 października 2016 r.)*. „Roczniki Biblioteczne” 2017 [w druku].

autora książki, kolekcję do której należy opracowany dokument oraz jego powiązania z innymi egzemplarzami.

Ponieważ ważnym narzędziem MEI jest zlokalizowanie i datowanie każdej zmiany własności dokumentu, referentka zwróciła szczególną uwagę na prawidłowe tworzenie i korzystanie z indeksu właścicieli (haseł osobowych i korporatywnych) oraz dokładne określenie daty i sposobu nabycia przez nich książki. Szeroko zostały również omówione możliwości wypełnienia pól charakteryzujących oprawy i sposób ich dekoracji oraz innych elementów zdobniczych, zamieszczanych w inkunabułach przez ich posiadaczy. Zwrócono uwagę na dostępne w formularzu rekordu możliwości odnotowania wszelkich marginaliów i rękopiśmiennych notatek, uwag o cenie egzemplarza, jak również dostrzeżonych uszkodzeń. Wszystkie te elementy stanowią bowiem, według zasad katalogowania MEI, informację proveniencyjną.

Podczas dyskusji nad zasadami opisu proveniencji obowiązującymi w Grupie Roboczej. Marianna Czapnik z BUW zaproponowała, aby wykorzystać materiały przygotowane przez Halinę Mieczkowską do opisu proveniencji w katalogu NUKAT. Większość uczestników zaakceptowała ten pomysł.

W toku dyskusji uczestnicy spotkania odnieśli się do przedstawionych przez organizatorki propozycji zadań PGR, których wyznaczenie i rozdzielenie między uczestników było celem pierwszego spotkania grupy. Rozważano możliwość opracowania bibliografii metodologii badań i typologii znaków własnościowych (dedykacji, podpisów, ekslibrisów, supereklibrisów, pieczętek oraz innych cech indywidualnych egzemplarzy). Pod uwagę brano również możliwość wykorzystania drukowanych katalogów starych druków, szczególnie zamieszczonych w nich indeksów proveniencyjnych. Jacek Soszyński zaproponował współpracę z bazą manuscripta.pl. Część uczestników była przeciwna tworzeniu kolejnych bibliografii, argumentując, że na blogu Piotra Tafilewskiego ohistorii.blogspot.com zebrane są liczne zestawienia dotyczące starych druków. D. Sidorowicz-Mulak postuluwała jednak, aby zebrać podstawową bibliografię dotyczącą metodologii badań i typologii znaków własnościowych, aby środowisko skupione wokół PGR pracowało w sposób spójny.

Podczas zabrania ustalono, że strona WWW grupy zostanie uzupełniona o indeksy osobowe do zamieszczonych tam prezentacji z konferencji. Autorzy prezentacji obecni na spotkaniu zobowiązali się do przygotowania indeksów właścicieli indywidualnych i instytucjonalnych. Do pozostałych autorów mają zostać rozesłane listy elektroniczne z prośbą o sporządzenie takich wykazów. Przedstawicielki ZNiO zadeklarowały, że pod koniec roku podejmą się próby podlinkowania zdjęć z prezentacji i powiązania ich z indeksami nazwisk i nazw, dostarczonymi przez autorów prezentacji. Dzięki temu powstać ma zbiór nazw właścicieli książek w bibliotekach polskich.

Agnieszka Borysowska z Książnicy Pomorskiej oraz Mirosława Koćwin z WiMBP w Opolu zadeklarowały, że przygotowują prezentacje dotyczące największych zespołów proveniencyjnych, przechowywanych w reprezentowanych przez nie bibliotekach wraz z indeksami.

Uczestnicy spotkania wyrazili żal z powodu niewielkiego zainteresowania pracami PGR ze strony bibliotek kościelnych i klasztornych, których księgozbiory kryją ogromną liczbę starych druków. Pozytywnie oceniono natomiast liczny udział przedstawicieli tych placówek w konferencji z 2016 r.

Po podsumowaniu podjętych ustaleń i rozdzieleniu zadań między uczestników wyznaczono termin następnego zjazdu.

Miłym zwieńczeniem spotkania było zaproszenie do zwiedzenia „Wystawy jubileuszowej z okazji 200-lecia Zakładu Narodowego im. Ossolińskich”. Jej kuratorzy – Marta Pękalska i Łukasz Koniarek – przybliżyli historię Ossolineum barwnie opowiadając o najważniejszych wydarzeniach i zasłużonych postaciach – mecenasach i darczyńcach, jak również wybitnych kustoszach, związanych z dziejami instytucji od jej powstania do czasów obecnych. Ekspozycja prezentowała zbiory ZNiO, uzupełnione obiektami dawnego lwowskiego Muzeum Lubomirskich, udostępnionymi przez Lwowskie Muzeum Historyczne, Narodową Naukową Bibliotekę Ukrainy im. W. Stefanyka oraz Lwowskie Muzeum Historii Religii.

Maria Kycler

Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach
Dorota Sidorowicz-Mulak
Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Wrocławiu

Tekst wpłynął do Redakcji 23 września 2017 r.

„PIENIĄDZE DLA BIBLIOTEK, CZYLI FUNDRAISING BIBLIOTECZNY”

VI Ogólnopolska Konferencja Naukowa

(Białystok, 29-30 czerwca 2017 r.)

Przemiany społeczno-gospodarcze w Polsce po 1989 r., a zwłaszcza przejście na gospodarkę wolnorynkową, spowodowały istotne zmiany w funkcjonowaniu bibliotek oraz w zasadach ich finansowania. Ograniczone środki budżetowe w znacznym stopniu utrudniają właściwą realizację podstawowych zadań bibliotek oraz wymuszają konieczność poszukiwań innych źródeł ich finansowania. Terminy takie jak: dotacje, fundusze, sponsoring czy fundraising weszły na stałe do języka bibliotekarzy. Kwestia pozyskiwania pozabudżetowych środków finansowych stała się znaczącym problemem w bibliotekach każdego typu.

Powyższej tematyce poświęcona była VI Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Pieniądze dla bibliotek, czyli fundraising biblioteczny”, odbywająca się w dniach 29-30 czerwca 2017 r. Organizatorem przedsięwzięcia była Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego Giedroycia w Białymstoku (BU), która od 2007 r. organizuje cykliczne konferencje naukowe dotyczące najistotniejszych, najbardziej aktualnych problemów polskiego bibliotekarstwa. Po dziesięciu latach od zorganizowania pierwszej konferencji i niemalże w przeddzień jubileuszu pięćdziesięciolecia BU, powyższy temat wydał się organizatorom szczególnie ważny. Główną inspiracją stała się publikacja Dariusza Grygrowskiego *Biblioteki i pieniądze* (Warszawa, 2015), prezentująca w jed-